

DSO - Concertagenda voorjaar 2003

César Franck - Le chasseur maudit

Edouard Lalo - Concert voor cello en orkest

Georges Bizet - Suites Arlésiennes 1 & 2

Winterconcert DSO *) o.l.v. Carl Brainich. Solist Roeland Duijne (cello).

Za 18 januari 2003, 20.15, Hofkerk, C. vd Lindenstraat, Delft

Zo 19 januari 2003, 15.00, Luth. kerk, Luth. Burgwal 7, Den Haag

Toegang €10,00 (65+/18- €8,00). Voorverkoop via email kaartverkoop@hetdso.nl of VVV-Delft.

Scratch Muziekdagen Leiden

'Kijk- en luisterspel' donderdag 13 t/m zondag 16 februari 2003, met verschillende dirigenten, diverse solisten en het Delfts Symphonie Orkest.

Programma 16 februari fragmenten uit opera's van Bizet, Donizetti, Bellini, Verdi en Puccini o.l.v. Ger Vos. Solisten Elma van der Dool (sopraan), Marten Smeeding (tenor).

Voor informatie zie www.scratch.nu of 06-25587547.

Johann Strauss - Ouverture Die Fledermaus

Johannes Brahms - Vioolconcert, opus 77

Antonin Dvořák - Symfonie nr.8, opus 88

Zomerconcert DSO *) o.l.v. Carl Brainich.

Za 14 juni 2003, tijd en plaats nader te bepalen

Zo 15 juni 2003, tijd en plaats nader te bepalen.

*) Eigen DSO-concerten zijn vrij toegankelijk voor donateurs.

Adressen Delfts Symphonie Orkest

Internet: <http://www.hetdso.nl>

E-mail: bestuur@hetdso.nl

Telefoon:

Franse muziek - midden 19e eeuw

Waar was Frankrijk in de 19e eeuw? Hector Berlioz was er, een vulcanische verschijning geboren in 1804, de eerste echte romantische componist en wegbereider voor de 20e-eeuwse muziek. Veel later was er Gabriel Fauré, geboren in 1845, allerminst vulcanisch en tot zijn 40e onbekend en zonder de erkenning die hij verdiende. Ertussenin een groot gat in de Franse muziekgeschiedenis?

Gelukkig niet, getuige ons programma voor het komende winterconcert. Het werk van zes componisten behoeft de Franse muziek voor afwezigheid: de liederen van Gounod, de opera's van Bizet, de kamermuziek van Lalo, het formalisme

van Saint-Saëns, de pianowerken van Chabrier. De 'Franse Wagner' César Franck domineerde het gezelschap, maar het waren vooral de vijf anderen die de basis legden voor het typisch Franse muzikale idioom en de weg openden voor Fauré en zijn opvolgers.

César Franck

Georges Bizet - L'Arlésienne

Georges Bizet is vooral bekend geworden door zijn meesterwerk Carmen. Minder bekend is dat hij slechts enkele maanden na de premiere op zijn 36e aan een hartaanval overleed. Overlijden op zulk een jonge leeftijd doet direct denken aan Mozart,

Mendelssohn en Schubert. Te meer omdat ook Bizet een muzikaal wonderkind was met een uitzonderlijke aanleg, sterk aangemoedigd door zijn ouders. Hoewel tegen de regels ging hij al op 9-jarige leeftijd naar het Parijse conservatorium.

Lalo

L'Arlésienne is het verhaal van twee jonge boeren, Frédéric, die geobsedeerd is door een meisje uit Arles, en zijn simplele broer, bekend als *L'Innocent*. Het meisje uit Arles komt nooit ten tonele, maar is een femme fatale op de wijze van Bizet's bekendste dramatische creatie, Carmen. Frédéric's onbeantwoorde liefde drijft hem geleidelijk tot wanhoop. Op het hoogtepunt van het spel werpt hij zich uit een hoog raam, terwijl de dorpelingen een farandole dansen in de straten beneden.

Voor de Parijzenaren van 1872 was de Provence geheel exotisch, en de plot gaf Bizet de mogelijkheid tot zonovergoten orkestrale kleuren en volksmelodieën. Bizet componeerde het werk oorspronkelijk voor een beperkte groep instrumenten als gelegenhedsmuziek bij een toneelstuk van Daudet. Later zijn hieruit de twee orkestsuites samengesteld, de eerste door Bizet zelf en de tweede na zijn dood door zijn vriend Ernest Guiraud.

Bizet

César Franck - *Le chasseur maudit*

Der Wild- und Rheingraf stieß ins Horn:
»Hallo, hallo zu Fuß und Roß!«
Sein Hengst erhob sich wiehernnd vorn;
Laut rasselnd stürzt' ihm nach der Troß;
Laut klafft' und klafft' es, frei von Koppel,
Durch Korn und Dorn, durch Heid' und Stoppel.

» «

Vom Strahl der Sonntagsfrühe war
Des hohen Domes Kuppel blank.
Zum Hochamt rufte dumpf und klar
Der Glocken ernster Feierklang.
Fern tönten lieblich die Gesänge
Der andachtsvollen Christenmenge.

» «

Rischrasch quer übern Kreuzweg ging's,
Mit Föhndorn und Hussasa.
Da, kam rechts und links
Ein Reiter da!
War Silbersblinken,
War Silberblinken.

Zelden is er zoveel gejaagd als in de Franse muziek van de afgelopen eeuwen en een van de fraaiste voorbeelden daarvan is *Le chasseur maudit* uit 1882 van César Franck (1822 - 1890) op een ballade van G.A. Bürger uit 1778, *Der Wilde Jäger*.

César Franck, van oorsprong Belgisch/Duits, vestigde zich al op jeugdige leeftijd in Parijs en volgde piano-, orgel- en contrapuntlessen aan het conservatorium. Hij werd beïnvloed door onder anderen Brahms, Liszt en Wagner aan de ene kant en Rameau en Berlioz aan de andere kant. Jarenlang leidde Franck een kammervol bestaan, en hoewel hij uiteindelijk een positie verwierf aan het Parijse conservatorium als orgeldocent, bleven veel van zijn composities onopgemerkt door het grote

publiek. Naast zijn inmiddels bekende *Variations symphoniques* (voor piano en orkest), orkest-, orgel- en pianowerken alsmede kamermuziek, schreef Franck vier symfonische gedichten - werken met een programmatistische inhoud - waaronder *Le chasseur maudit*.

Bürger, beter bekend als de auteur van *De avonturen van Baron von Münchhausen*, schreef de ballade tussen 1773 en 1778. Grondgedachte van de ballade is de tegenstelling tussen de adellijke jachten en de anti-aristocratische ideeën uit Bürgers tijd. In alle door Bürger geschreven gedichten komt naar voren dat hij partij trok voor het lijdende volk. Hoewel de wraak voor het lijden in handen was van hemelse krachten, gebeurde dat bij Bürger niet in het hiernamaals, maar nu onmiddellijk. Religie werd door Bürger beschouwd als troost voor de armen, als enige hoop op gerechtigheid, met als kanttekening dat dat ook precies de methode was om het volk deemoedig en gehoorzaam te houden.

Het is een vredige zondagmorgen (uitgebeeld door hoorns) en in de verte klinkt het vrolijke gebeier van de klokken en het zingen van het volk. Maar wat is dat? Heiligschennis! De Rijn-graaf heeft op zijn hoorn geblazen en de jachtstoet draaft verwoestend over de korenvelden en weiden. Het volk smeekt hem tevergeefs om te stoppen en als een wervelwind gaat de galop voort (het hoofdthema van het symfonisch gedicht). Plotseling is de graaf alleen, zijn paard kan niet meer verder, zijn hoorn geeft geen geluid meer... Een lugubere stem vervloekt de graaf en veroordeelt hem voor eeuwig tot het hellevuur. Vlammen schieten alle kanten op, de graaf probeert te vluchten achtervolgd door een horde demonen, dag en nacht, de hele wereld rond, voorgoed...

Duparc, een van Francks leerlingen, maakte hem attent op de ballade *Der wilde Jäger*. Het schrijven

van composities met een programmatistische inhoud was Franck tot dat moment vreemd, maar hij aarzelde niet om de trend te volgen die door Liszt was ingezet. Wel had hij aanvankelijk moeite met de titel: eerst heette het stuk *La chasse sauvage*, vervolgens *La chasse fantastique*, en uiteindelijk *Le chasseur maudit*, wellicht omdat voor Franck uiteindelijk de vervloeking van de godslasterlijke jager voorop stond, de transformatie van jager tot gejaagde.

Franck maakte zelf een transcriptie voor piano-vierhandig om die aan de uitgever Grus voor te spelen, tezamen met zijn leerling Gabriel Pierné. Over de uiteindelijke orkestrale uitvoering was Franck zelf zeer tevreden en hij schreef aan Pierné: 'Mijn orkest klonk superbe en ik heb geen enkele noot hoeven te veranderen!' Het oorspronkelijke manuscript, opgedragen aan dirigent Lamoureux, die het stuk overigens weigerde uit te voeren, is verdwenen. Wellicht duikt het een keer op, in de zitting van de stoel van een kerkorgel?

acken bl
asch die Flu
r muß die Ungeheuer
aut angehetzt vom bösen Geis.
Muß sehn das Knirrschen und das rupp
Der Rachen, welche nach ihm schnappen. -

» «

Das ist des wilden Heeres Jagd,
Die bis zum jüngsten Tage währt,
Und oft dem Wüstling noch bei Nacht
Zu Schreck und Graus vorüberfährt.
Das könnte, müßt' er sonst nicht schweigen,
Wohl manches Jägers Mund bezeugen.